

УДК 7.05

Малащук А.О.,
Луцький національний технічний університет

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ЗАСТОСУВАННЯ МИСТЕЦТВА ФЛУОРОДИЗАЙНУ

У статті висвітлено сучасний стан флуородизайну в Україні; подані перспективні напрямки використання сучасних флуороматеріалів та їх застосування у дизайні житлового й суспільного середовища.

Ключові слова: флуородизайн, простір, перспективні напрямки.

Постановка проблеми. Флуоресцентний дизайн - це новий інноваційний напрям у створенні інтер'єрів. Його основна ідея: за допомогою живописних робіт, розпису, об'ємних форм, нових матеріалів та особливої концепції постановки світла створити творчий, оригінальний простір, змінити образ середовища. На жаль, на сучасному українському ринку дизайну флуородизайн ще не отримав відповідного поширення, хоча попит щораз зростає. Це дає поштовх для розвитку нових способів трансформації простору, використання нових матеріалів та конструкцій.

В Україні флуоротворчість, зазвичай, спрямована на клубну культуру, елементи одягу. Тому доцільним є пошук нових об'єктів та способів застосування флуородизайну, освітлення й інших матеріалів.

Флуородизайн як напрямок, стає все більш необхідним при декорації барів, дискотек, ресторанів, а також набуває властивостей композиційного засобу видозміни простору. На сьогодні існує проблема трансформації простору приміщень відповідно до потреб населення, тому трансформація офісних приміщень, кафе, їдалень у дискозали, планетарії, дає можливість раціонально використовувати простір, відповідно до вимог часу й потреб різних вікових категорій населення.

Аналіз останніх досліджень. Проаналізувавши ряд літературних джерел, художні та наукові праці таких авторів, як Грег Тонг (США), що досліджував особливості флуорофарб, Генрі Балмеїн (Англія), що вивчав основи флуоросвічення та поєднання речовин для цього, Нікос Ксілакис (Греція), що займався аналізом використання зображення для флуоромалюнків, з'ясувала, що флуородизайн в Україні досліджений та вивчений недостатньо. Відсутні практичні поради щодо застосування флуоробарвників, не проведені аналізи зміни простору. Таким чином, відсутня необхідна наукова база для флуоротворчості. Цією проблемою займається, на жаль, не велика частина

дизайнерів та художників, тому флуородизайн залишається малопоширеним і малознайомим.

Ціль статті. Розкрити проблему використання флуородизайну в побуті та при організації нових сучасних інтер'єрів й екстер'єрів. Охарактеризувати способи зміни й перетворення простору засобами флуородизайну.

Виклад основного матеріалу. Поступово флуородизайн стає окремим видом мистецтва та проникає в інші галузі життя. Проте, варто зазначити, що історія походження «флюорографіки» сягає глибокої давнини. Етнологами науково доведено факт використання флуоресцентних барвників при ритуальних діях. На зорі цивілізації маги й шамани добували з рослин фарбувальну речовину, ефект нанесення якої на шкіру перевершував всі очікування та не піддавався розумінню. Світився такий барвник у певний період доби, коли повітря містило потрібну кількість ультрафіолету, яка створює необхідний баланс при свіченні.

Запатентованими «світлові фарби» були в Англії у 1877 році винахідником Вільямом Генрі Балмейном. Винахід полягав у винайденні такого сполучення активної та неактивної речовин, одна з яких при висиханні буде випаровуватись або окислюватись, залишаючи на поверхні тільки флуоресцентний шар. Найпридатнішими для таких цілей виявилася, отримана шляхом нагрівання суміш, що містить вапно і сірку – алебастр, гіпс та вугілля.

У даний час значну популярність отримали флуоропроекти клубних інтер'єрів. Формотворення клубних приміщень відбувається за допомогою нанесення на стіни чи стелю малюнків за допомогою флуоробарвників та відповідного підсвічування основних елементів декору. У клубах застосовують

Рис 1. Індійські етнічні орнаменти

розписи за допомогою настінних панно. Основною тематикою зображень є міфічні сюжети, космічні пейзажі, химерні істоти, етнічні орнаменти тощо. Значного впливу на естетику флуородизайну зробили мотиви та орнаменти зі сходу, переважно з Індії й Тибету. Їх основні акценти: нескінченна звивистість форм, перетікання площин, химерні лінії без початку і кінця, контрастні кольори – все це прийшло до нас з психоделічного Індійського штату Гоа. У цьому невеликому штаті флуорокультура зустрічається у її первинному вигляді й складає органічну частину

Рис 2. Зразок орнаментів

людського життя, вона тісно переплетена з психоделічною (змінюючою свідомість) музикою. Багато елементів сучасного флуородизайну запозичене зі штату Гоа, що можна назвати маленькою країною флуородизайну. В сучасній дизайнерській творчості актуальними для флуороживопису образами стали зірки, міфічні божества, всілякі монстри, членистоногі, а також прибульці з інших планет. Поширені етнічні орнаменти (рис 1, 2).

Штучне флуороосвітлення використовується як додаткове джерело формування простору. Від напрямку освітлення та наближення ламп флуоросвітло змінює насичення і психологічний ефект настінного зображення (малюнку). Основним завданням флуороживопису є підбір інтенсивності освітлення, щоб світловий наголос виправдовував смислове навантаження картини або частини орнаменту.

Останніми роками відбулося усвідомлення самоцінності флуородизайну. Він перестав бути допоміжним матеріалом, засобом для створення або посилення певного ефекту.

У світі був відкритий перший музей флуоротворчості «Electric Ladyland - the First Museum of Fluorescent Art». Будинок, в якому всі кімнати оснащені ультрафіолетовими обладнання, тому, тільки зайшовши, відвідувачі стають частиною цього флуоресцентного мистецтва. Крім величезної кількості картин та постановок, музей містить величезну колекцію флуоресцентних мінералів зі всього світу (рис 3, 4).

Автори цього напрямку усвідомлюють його як особливий вид мистецтва. Флуородизайн вийшов на новий рівень трансформації простору. В

Рис 3. Перший у світі музей присвячений флуоресценції

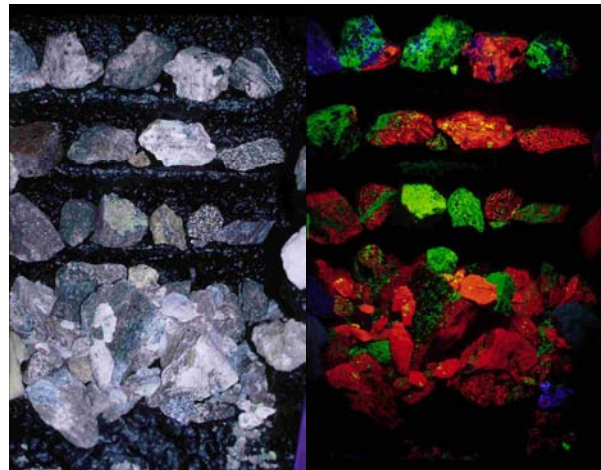

Рис 4. Флуоресцентні матеріали при денному освітленні та при УФ

Рис 5. Фестиваль «Lviv Lumines» у львівському Палаці культури

Україні почали з'являтися тематичні флуоро-виставки, продаватись полотна митців. Великого значення набули фестивалі флуороарту «Lviv Lumines», та «Misterika festival», що пройшли у 2009 і 2010 роках у Львові та Криму (рис 5).

Світовими прикладами застосування флуородизайну можна назвати оформлення стелі в торгово - розважальному комплексі «Caesar Palace» у Лас-Вегасі. Під купольними зведеннями даху були встановлені флуоресцентні покриття Sky (хмари) з підсвічуванням ламп BLB по периметру торгових рядів. У середині

Рис 6. «Caesar Palace» у Лас-Вегасі

купольного простору задіяні лампи білого кольору, для створення враження світла в центрі «неба». Таким чином, споглядаючи вгору у відвідувачів створюється враження відкритого простору (хмарного неба), а дах ніби зникає (рис 6).

Виразним проектом використання флуоресцентного освітлення є простір створений московським об'єднанням «Transparent House». Композиція на стінах і стелі складає намальовані подовжні балки та дві абочні дуги, що народжують, при підсвічуванні й створюють відчуття куполу, ілюзію абочних зведень. Лінії цього зображення м'які й пластичні, проте дуже динамічні, завдяки цьому відчувається перспективне скорочення. Елементи, що складають композицію, місцями загострені та ламані, що відносить роботу до мистецтва модерну. Флуоресцентне освітлення покликане тут підкреслити, створену фарбами, перспективу, тому лампи розміщені вздовж псевдо - балок, це підкреслює глибину створеного простору. Для досягнення такого ефекту, авторам довелося вести роботи при змонтованому флуоресцентному підсвічуванні. За його відсутності відкривається плоский прямокутник білої стіни, що переходить у стелю. Доповнюють образ приміщення дві картини в стилі «фантазі» на стінах з елементами сюрреалізму.

На Українському ринку з'явилися лише декілька груп художників та декораторів, що займаються флуородизайном, оформленням тематичних вечірок та зустрічей на відкритому просторі. Це «yaki-manaki» (Житомир), Shankara Lab (Севастополь), Paul Spider (Львів) Ihtianderson (Іллічівськ).

Shankara Lab - це група дизайнерів та

Рис 7. Проект української лабораторії флуородизайну «Shankara LAB»

декораторів, що займається сценічною та арт-інсталяцією. Основною тематикою творів є природа та її вміле поєднання з сучасними флуороматеріалами. Їхня творчість охоплює клубну й розважальну структуру Криму та багатьох інших областей України (рис 7).

Особливого значення у сфері флуородизайну України заслуговує проект української студії «Flur Design», яка виконала дизайн та розпис боулінг-клубу «Атмосфера» у м. Харкові. Основна ідея малюнків – це космічна тематика з різноманітними планетами та зірками. Майстрами відтворені особливості космічного простору, цікаво передані зображення планет, сузір'їв, космічного пилу. Загальна площа стін та стелі, яка була покрита флуорофарбами 420 м² (рис 8).

Рис 8. Проект боулінг-клубу від студії «Flur Design»

Існують декілька способів, завдяки яким можна досягнути враження переміни середовища повністю, або частково:

- акрилові флуоресцентні барвники;
- полотна з флуоромалюнком;
- різноманітні плетення ниток, покритих флуорофарбами;
- епоксидні підлоги, що світяться;
- плитка та панелі з попередньо нанесеним флуоромалюнком.

Серед них особливої популярності здобули флуорофарби. Вони мають багато переваг у порівнянні з масляними та акварельними фарбами (швидко сохнуть, покривають поверхні рівномірним щільним шаром фарби, не змиваються при звичних умовах, не потребують додаткового шару лаку, мають глянцеvu поверхню після нанесення). Флуоресцентні акрилові фарби на водній основі універсальні та зручні у користуванні і застосуванні. Для їх нанесення часто використовують пензлі або аерографи. Завдяки використанню таких фарб мальоване зображення може змінити простір кімнати, надати звичному оточенню фантастичного образу, або ж створити зорову ілюзію деформації стін і стелі.

У флуородизайні, також, використовуються флуорополотна (це величезні або середні відрізки тканини) та флуоронитки. При денному освітленні – це звичні, невидимі малюнки та зображення на полотні. Проте, при нічному освітленні, вони здатні змінити весь простір середовища, створити ілюзію перебування в іншому світі. Техніка створення флуорополотна досить складна. Майстер свою роботу малює на білому полотні, яке попередньо ґрунтується для того, щоб тканина не вбирала флуорофарбу. Потім контуром наносяться лінії і зафарбовуються флуорофарбою, а білі ділянки зафарбовують чорною фарбою.

Одяг та аксесуари обслуговуючого персоналу створюють величезну підтримку загальному образу інтер'єру закладу.

Епоксидні підлоги, що світяться є різновидом підлогового покриття, що застосовують у місцях з великим пішохідним та механічним навантаженням. При цьому, вони стають яскравим елементом інтер'єру та частиною ексклюзивного дизайну офісу, кафе, ресторану, клубу та іншого закладу.

Існують і недоліки флуорозображень. Зокрема, у разі відключення підсвічування змінюється, або зникає декоративний ефект живописних елементів. Для уникнення цього, деякі художники, а саме Олег Баскет, накладають флуорошар на малюнок, зроблений звичайними акриловими фарбами. Баскет використовує в своїх флуоропроектах (в жанрі графіті) цю техніку часто. Особливістю його підходу є відмова від використання допоміжних засобів (трафаретів, направляючих смуг). Всі об'єкти виконуються в техніці freestyle, тобто вільним розпилюванням, без попередніх ескізів.

У ході дослідження мистецтва флуородизайну, його специфіки, нами були встановлені перспективні напрямки його застосування, а саме:

1) Для оформлення закладів громадського харчування. Простір залу може використовуватись як їдальня в денний період доби, проте, з настанням ночі відбувається перевтілення: звичайні стіни набувають форми арок, кутів, балок з під світкою, або ж отримують цікаві орнаменти та знаки. Для доповнення інтер'єру можна використовувати флуорополотна, як скатертини на столах, так і у формі офіціантів. Це дозволить урізноманітнити внутрішній простір закладу, надати йому неочікуваного трактування.

2) Для оформлення «біг-бордів». Досить часто великі міста отримують статус «нічних», тому з'являється потреба в освітленні рекламних щитів. Яскраві, світлові, насичені рекламні плакати привертатимуть увагу перехожих. Вигідність такої справи очевидна, оскільки вдень і вночі може рекламуватись різна продукція. Це є однією з важливих переваг флюору.

3) Флуоресцентну фарбу можна використати для стрілок годинників, компасів, барометрів, термометрів, завдяки чому час, тиск, чи температура на

них будуть видимі і в нічний час. Можливі різні варіації: флуоресцентні букви та цифри на звичному фоні, флуоресцентна основа зі звичайними буквами. Подібним чином флуоробукви та цифри можуть використовуватись для позначення номерів будинків чи назв вулиць, мікрорайонів, номерів маршрутних таксі.

4) Флуоресцентні фарби, як покриття для матеріалів і форм, можна застосувати у виробництві дитячих або ялинкових іграшок.

5) Використати при створенні спеціального рятувального спорядження для плавання, пожежних, попереджувальних та евакуаційних знаків. Це можливо завдяки властивостям флуоресцентних акрилових фарб.

6) Широким може бути застосування флуорофарб у транспортній галузі, як відображаючі елементи транспортних засобів, для позначення естакад, мостів, тощо.

7) У дитячих кімнатах, художніх гуртках, розважальних дитячих комплексах (лабіринтах, дитячих майданчиках) проте для дітей середнього шкільного віку, оскільки вплив таких зображень на психіку та світогляд дітей молодшого віку не вивчений. Яскраві постаті улюблених героїв дитини зможуть залишатися з нею і в день і вночі. Це сприяє творчому розвитку дитини, розширює дитячу уяву, сприяє до мислення.

8) У музеях для створення враження від експонатів та підсилення ефекту історичних подій;

9) У організації приміщень гуртків з астрономії, у планетаріях.

Висновки. У статті було виявлено історичне коріння флуородизайну. З'ясовано, що мистецтво флуородизайну за кордоном має значне розповсюдження, а в Україні застосовується лише у «yaki-manaki» (Житомир), Shankara Lab (Севастополь), Paul Spider (Львів), Ihtianderson (Іллічівськ). Встановлено перспективні напрямки застосування флуородизайну для організації житлового і суспільного середовища та окремих елементів промислового й графічного дизайну.

Подальші дослідження передбачається провести у напрямку подальшого вивчення флуородизайну.

Література

1. Б. А. Базыма «Цвет и психика» Монография. Х.: ХГАК, 2001. – 172 с. <http://flur.com.ua> «FLUR декор и оформление интерьеров» студии «FLUR Design»
2. <http://lumines.lviv.ua> "Electric Ladyland - the First Museum of Fluorescent Art", Nick Padalino

Аннотация

Перспективные направления применения искусства флюродизайна. В статье освещено современное состояние флюродизайна в Украине; представлены перспективные направления использования современных флюроматериалов и их применение в дизайне общественных заведений.

Ключевые слова: флюродизайн, пространство, перспективные направления.

Annotation

Perspective areas of application of fluor-design art. This article reviews current state flyurodyzaynu in Ukraine, given the promising lines of modern flyuro materials and their application in the design of residential and public environment.

Keywords: fluor-design, perspective directions.